

Kreativní malování s dětmi

Dana Cejpková

Dana Cejpková

Kreativní malování s dětmi

Úpozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Kreativní malování s dětmi

Dana Cejpková

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
info@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
jako svou 5882. publikaci

TIRÁŽ TIŠTĚNÉ PUBLIKACE

Texty Mgr. Dana Cejpková
Fotografie: Mgr. Dana Cejpková
Odpovědná redaktorka Ing. Jana Minářová
Sazba a zlom MgA. Kateřina Krédlová
Počet stran 80
První vydání, Praha 2015
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

© Grada Publishing, a.s., 2015

Cover Design © Kateřina Krédlová, 2015

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

Doporučení a pracovní postupy v této knize byly autorem ověřeny, přesto nelze za ně převzít odpovědnost. Autor ani nakladatelství neručí za jakékoliv věcné, osobní ani majetkové škody.

ISBN 978-80-247-5371-3

ISBN 978-80-247-9793-9 (elektronická verze ve formátu PDF)

ISBN 978-80-247-9794-6 (elektronická verze ve formátu EPUB)

Úpozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Kreativní malování s dětmi

Dana Cejpková

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
info@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
jako svou 5882. publikaci

Texty Mgr. Dana Cejpková
Fotografie: Mgr. Dana Cejpková
Odpovědná redaktorka Ing. Jana Minářová
Sazba a zlom MgA. Kateřina Krédlová
Počet stran 80
První vydání, Praha 2015
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

© Grada Publishing, a.s., 2015
Cover Design © Kateřina Krédlová, 2015

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

Doporučení a pracovní postupy v této knize byly autorem ověřeny, přesto nelze za ně převzít odpovědnost. Autor ani nakladatelství neručí za jakékoliv věcné, osobní ani majetkové škody.

ISBN 978-80-247-5371-3

Obsah

1. Kreativita a kreativní malování 6

2. Výtvarné a rozvojové techniky pro malování 8

3. Kreativní malování s dětmi do 3 let 10

3.1 Děti mezi druhým a třetím rokem 10

3.2 Techniky a zásady při tvoření 10

3.3 Konkrétní nápady 15

4. Kreativní malování s dětmi 3 – 5 let 32

4.1 Děti ve věku 3 – 5 let (předškolní věk) 32

4.2 Techniky a zásady při tvoření 33

4.3 Konkrétní nápady 40

5. Kreativní malování s dětmi 6 – 10 let 64

5.1 Děti ve věku 6 – 10 let (mladší školní věk) 64

5.2 Techniky a zásady při tvoření 65

5.3 Konkrétní nápady 70

1. Kreativita a kreativní malování

V dnešním moderním světě je kreativita velmi populární a módní pojem. Doslova se ohýbá všemi směry. Kdo nedělá věci kreativně, skoro jako by nebyl. Ovšem je to skutečně tak, že jsme všichni kreativní? Když se porozhlédnete v knihkupectví nebo na nejruznějších internetových stránkách, naleznete nespočet tvůrčích nápadů, jak něco namalovat, vyrobit. Téměř pokaždé je to podpořeno konkrétními postupy, návody. Dokonce se často setkáte s přesnými šablonami, aby byla tvůrčí činnost pro vás, respektive vaše děti co nejjednodušší a ideálně se co možná nejvíce podobala konečnému výsledku v návodu. Myslíte, že jsou takové činnosti skutečně kreativní? Pokud budeme zjednodušeně definovat pojem kreativita, je to činnost, kdy objevujeme nebo děláme něco nově, nového. Hledáme novou cestu řešení, používáme nový způsob myšlení, jak na to. Máme-li však hotové návody nebo dokonce i předlohu, jak by měl náš výsledek vypadat, jsme kreativnímu myšlení nebo činnosti velmi vzdáleni.

Kdo je tedy opravdu kreativní a je to vůbec důležité? U nás se kreativita přirozeně spojuje především s uměleckými činnostmi, malbou, hudbou. Mnohem méně se ale uvažuje o tom, že vysoce kreativní lidé jsou například vědci, fyzikové, chemici. Jsou to právě oni, kdo přichází s novými přístupy k řešení problémů, přináší nové technologie, nové objevy. Obecně především kreativita jako taková stojí za pokrokem ve všech oborech. Proto je v současnosti pokládána za jednu z nejdůležitějších a nejcennějších schopností člověka.

Často se můžeme setkat s domněnkou, že kreativita je něco výjimečného, čím musí být člověk obdarován. Ovšem pravda je taková, že předpoklad být kreativní v nějaké oblasti má přirozeně každý z nás. Problém tkví v tom, že současná společnost svými mechanismy kreativitu spíše potlačuje, než rozvíjí a člověk většinou kreativitu s věkem odrůstá. Proto schopnost být kreativní vyžaduje cílený trénink, změnu způsobu uvažování a přístupu k činnostem. A ideální doba (tzv. magické období kreativity), kde je vhodné začít trénovat, je období mezi třetím a šestým rokem věku dítěte.

Napsali jsme tuto knihu, protože věříme, že kreativita je jeden ze základních předpokladů pro to, aby bylo vaše dítě v životě úspěšné a šťastné. Aby přišlo na to, co ho baví a co chce v životě dělat. Přesné postupy a šablony zde budete hledat marně. Ukážeme vám jinou, novou cestu, díky které můžete rozvíjet kreativitu vašich dětí jak doma, tak třeba v předškolním nebo školním kolektivu.

Kreativitu lze při správném přístupu rozvíjet při různých činnostech. Na stránkách této knihy vás postupně seznámíme s výtvarným přístupem, který vychází z uceleného konceptu Kreativního malování. Přičemž malování budeme využívat především jako nástroj, protože je dětem blízké a je pro ně snadno uchopitelné. Místo konkrétní

ních šablon a detailních postupů zde naleznete celou vzájemně propojenou a promyšlenou soustavu zásad a činností, které rozvíjejí osobnost dítěte.

V dalších kapitolách vám postupně odhalíme, jak tvořit a malovat s vašimi dětmi podle jejich věku, respektive vývojového stádia. Kromě komplexní sady principů a zásad, které je vhodné při rozvíjení kreativity dodržovat, si budete moci vyzkoušet celou řadu praktických výtvarných technik. Čeká vás spousta konkrétních nápadů, které jsou vždy přizpůsobeny věku vašeho dítěte tak, aby pro něj taková činnost byla přirozená, zábavná, zvládnutelná a zároveň ho rozvíjela. Rádi se s vámi rovněž podělíme o celou řadu konkrétních tipů na výtvarné materiály a pomůcky.

Naším cílem je, aby se pro vás kniha stala pomocníkem, díky kterému se vaše děti naučí malovat, vymýšlet vlastní originální řešení a vytvářet obdivuhodná díla, na které budou právem hrdé. A navíc pro ně bude takové malování zážitkem a zábavou. Protože nakonec to nejdůležitější je radost ze samotného tvořícího procesu. Jen tehdy může být taková tvorba přínosná.

Kromě malování krásných děl budete současně schopni dávat vašemu dítěti celou škálu podnětů, aby se naučilo experimentovat a nebát se toho, získat sebevědomí a umět si zvolit a rozhodnout, prožívat a uvědomovat si vlastní emoce, propojovat zdánlivě nepropojitelné a tím rozvíjet fantazii a kreativní myšlení.

2. Výtvarné a rozvojové techniky pro malování

Pokud chceme rozvíjet kreativitu pomocí výtvarné činnosti, kriticky důležitý je průběh tvoření. Především záleží na tom, jakou volíme techniku a způsob práce. V každé následující kapitole si ukážeme, jak správně pracovat s dítětem v daném vývojovém období, tedy jaký vhodný přístup zvolit a jaké zásady dodržovat. Stejně tak si v každé kapitole uvedeme konkrétní techniky. Jelikož je pro nás technika malování širší pojem než klasické výtvarné techniky, je na místě vám popsat, jak na techniky v našem pojetí nahlížíme.

Každá technika, kterou budeme v rámci Kreativního malování s dětmi používat, stojí na dvou pevných základech. Obsahuje totiž složku výtvarnou a rozvojovou. Dohromady tak získáme nástroj, který podporuje rozvoj kreativity. Výtvarnou částí máme na mysli především technickou stránku malování. Tedy jaké materiály a pomůcky použijeme, jak se s nimi konkrétně zachází a podobně. Rozvojovou část tvoří především konkrétní témata, která jsou k výtvarné technice připojena.

Výtvarné techniky

U výtvarné techniky záleží, jaký hlavní materiál použijeme a jaký způsob zpracování zvolíme. Jak už vyplývá z názvu, Kreativní malování staví na naprosto základní výtvarné technice, kterou je malba. Přesněji malba temperovými barvami. Postupně si na konkrétních nápadech v jednotlivých kapitolách ukážeme, co všechno můžeme s temperovými barvami dělat, jak s nimi správně pracovat a jak je kombinovat s dalším výtvarným materiálem (dalšími druhy barev, různými druhy papíru a více či méně tradičními doplňky).

Jestliže nás celou knihou budou doprovázet temperové barvy, měli bychom si říci proč, jaké barvy vybrat a co pro správnou práci s temperami potřebujeme. V současné době najdete na trhu nespočet různých druhů a značek temperových barev. Ne všechny jsou ale pro dětské malování vhodné. Jelikož budou s barvami pracovat batolata, děti předškolního a mladšího školního věku, měla by barva splňovat jistá kritéria. Ze zkušenosti můžeme říct, že kvalita barvy značně ovlivňuje, jak moc děti malování baví. Jednoduše řečeno není barva jako barva a děti kvalitní barvu poznají podle toho, jak dobře a příjemně nebo hůře se jim s ní pracuje.

Temperové barvy existují jednak tuhé, které je potřeba ředit vodou. A temperové barvy, ke kterým již není zapotřebí vodu přidávat. Pro věkové skupiny v této knize je nejlepší

právě taková barva. Barva pěkně tekutá s hustší konzistencí, nikoliv příliš řídká. Jednoduše proto, aby se dobře roztírala. Temperové barvy, které není potřeba ředit vodou, usnadňují malým dětem práci. Nemusí tak odhadovat, jak moc je potřeba namočit štětec, a roztíratelnost je stále stejná. Kvalitní temperová barva nám poskytne i další výhodu v tom, že nemusíte jako nástroj používat pouze štětce, ale i houbičky, vlastní prsty a dlaně. Také jsou vhodné barvy bez zápachu. Kvalitní temperovou barvu poznáte tak, že není cítit.

Pro rozvoj fantazie a kreativity je důležité mít co největší škálu barev. Jednak tím děti mohou lépe vyjádřit svou představu, a zároveň se učí pro cit mezi odstíny, učí se rozhodovat z více variant. Kromě klasické škály barev určitě doporučujeme i barvy metalické a fluorescentní, které někteří výrobci mají ve své nabídce. Protože děti takové barvy prostě milují. Jakmile dáte dítěti k dispozici zlatou, stříbrnou či další blýskavé barvy nebo zářivě růžovou, zelenou a podobně, tím větší chuť do práce u dětí vyvoláte. Takové odstíny barev je fascinují a baví je pozorovat, jak se barva chová na papíře.

Kromě všudypřítomné práce s temperovými barvami vám také ukážeme celou řadu doplňkových materiálů, které je vhodné s barvami při tvoření kombinovat. A to hned z několika důvodů. Jednak tím zvýšíte pro děti atraktivnost tvoření, protože děti jsou zvědavé a rády poznávají nové materiály. Mohou to být i naprosto běžné věci z každodenního života, ale ve spojitosti s výtvarnou prací dostávají nový rozměr. Dalším důvodem, proč s malováním kombinovat doplňkové materiály je skutečnost, že takový úkol je pro děti zajímavější a lépe se jim udržuje pozornost. Třetí důvod spočívá v tom, že doplňkový materiál umožňuje dětem jej zkoumat a experimentovat, co vše se s ním dá dělat a jak ho mohou zapracovat do svého díla. Je to další z nástrojů, jak děti učit kreativnímu přemýšlení, protože hledají nové způsoby a nápady, jak materiál využít.

Rozvojové techniky

Pod rozvojovou technikou se skrývá vždy konkrétní téma malování. Tematické zadání je pro naši tvorbu velmi zásadní. V dalších kapitolách si uvedeme celou řadu konkrétních námětů, které podněcují děti využívat právě kreativitu, představivost a další stránky, které chceme zrovna rozvíjet. Budeme-li vždy brát ohled na konkrétní vývojové stádium dítěte, přizpůsobíme tomu téma tvoření, můžeme docílit rozvoje nejen kreativity, ale i mnoha dalších stránek osobnosti našeho dítěte.

3. Kreativní malování s dětmi do 3 let

3.1 Děti mezi druhým a třetím rokem

Děti mezi druhým a třetím rokem života se nacházejí v období pestrosti a závrtných změn ve vývoji jejich osobnosti. Souhrnně řečeno se z našeho děťátka stává **samostatnější a aktivnější bytost** vědomá si vlastní existence a zároveň svých možností.

Jedním z hlavních rysů tohoto období je **osamostatňování** a objevování širšího světa. U dítěte se setkáváme s **první emancipací**, která je sama o sobě velmi důležitá pro jeho další harmonický vývoj. Ne nadarmo je toto období označováno jako období autonomie. Děti se například postupně **uvolňují z pevné vazby na matku**, jelikož při jejich vlastním objevování světa by tato pevná vazba byla již spíše překážkou. Avšak musíme mít na paměti, že dítě ještě není samo schopné správné orientace, a proto **potřebuje** stále vedení, **pomoc** a kontrolu. Obecně děti do třetího roku neboli batolata **směřují k sebeprosažení, k potvrzování svých kompetencí, ale také ke zjišťování svých limitů**.

Dítě si postupně osvojuje také mateřský jazyk. A v kombinaci s tím, že se odpoutává od primárního vztahu s matkou, dochází k rozšiřování jeho sociálních vztahů s okolím.

Důležitým znakem tohoto období je výrazný motorický rozvoj. Na jedné straně je to samostatná chůze a cílená manipulace a koordinace končetin. Na straně druhé můžeme **pozorovat výrazné změny i v oblasti jemné motoriky**. Srovnáme-li počátek batolecího období v prvním roce života, dále posun při druhých narozeninách a posléze ve třech letech, proměna je veliká. Rychlé zdokonalování motoriky přichází při uchopování, manipulování a pouštění věcí. Záměrná manipulace, trhání a pouštění vyžaduje velkou souhru funkcí, které se postupně přirozeně vyvíjejí. Pokud se ovšem takové funkce správně **trénují a podněcují**, dochází k jejich zdokonalování **rychleji a přesněji**.

3.2 Techniky a zásady při tvoření

Jak už víme z úvodní kapitoly, zásadním a nejvhodnějším obdobím pro rozvoj kreativního myšlení je věk od tří do šesti let, tedy období předškolního věku vašich dětí. Kreativitu je samozřejmě možné rozvíjet a trénovat i u starších dětí a dospělých, a to v podstatě celý život. Proč tedy dáváme velký důraz i na období mezi druhým a třetím rokem? Jak naznačuje charakteristika tohoto vývojového stádia, může to být ideální doba přípravy, neboť děti v tomto věku jsou schopné zvládnout už spoustu věcí.

Kreativní malování s dětmi do tří let je postaveno na dvou základních charakteristikách tohoto vývojového období. Na jedné straně je to důležitost vztahu maminky a dítěte, na straně druhé naopak osamostatňování se, autonomie a touha objevovat svět sám. Pomocí malování můžeme tedy pracovat jak na aktivizaci a samostatnosti dítěte, tak na zdravém rozvoji vztahu mezi maminkou a dítětem. Což může být v tomto období, které je náročné na trpělivost ze strany matky, velmi přínosným prvkem. Rovněž je to užitečný nástroj pro rozvoj jemné motoriky. Díky pravidelnému tréninku v podobě Kreativního malování může být její rozvoj ještě intenzivnější a znatelný.

Je potřeba zmínit, že techniky a výtvarné činnosti v rámci Kreativního malování pro děti mezi druhým a třetím rokem se do jisté míry odlišují od těch, které jsou určeny pro děti starší. Předškoláci i školáci totiž pracují už úplně samostatně a nejsou v žádné míře vázané na přímou pomoc ze strany maminky.

Přestože děti mezi druhým a třetím rokem prožívají první období autonomie, je důležité mít stále na paměti, že jsou to děti pořád velmi malé a není možné (alespoň v začátcích) od nich očekávat, že budou hodinu sedět na zedečku a pilně pracovat. Jde však o to, aby se soustředěnosti postupně naučily a věděly, že se od práce odchází, až je hotovo. Tomu se jednodušeji učí, když je pro ně práce zajímavá, objevná, atraktivní a různorodá. Proto je při tvoření s dětmi z této věkové kategorie nejdůležitější dodržovat zásadu, že **technika se skládá z více různých kratších kroků navazujících na sebe**. Práci s barvami tedy budeme střídat s řadou dalších činností. Malovat budeme v mnohem kratších intervalech než se staršími dětmi, kde je práce s barvami hlavní částí.

Výtvarné techniky

Jak už jsme naznačili dříve, výtvarné techniky jsou založeny hlavně na práci s temperovými barvami, které nanášíme různými výtvarnými pomocníky. Už v tomto věku je přínosné seznamovat děti se štětci, malými, velkými, s různou šířkou. Děti se tak učí rozlišovat, že úzký malý štětec dělá úzkou čáru, tlustý štětec širokou. Především se též učí správnému úchopu. Jak tedy používat temperové barvy s dětmi od dvou let? Základní technika je zamalování celé plochy formátu A2, **malujeme štětci**. Děti se učí experimentovat s barvami, zkoumají, jaké to je, když je smíchají, učí se, že je nutné štětec namáčet, zjišťují rozdíl v množství barvy a tak dále.

Ještě malá poznámka k formátu A2. Určitě se té velikosti nebojte. Naopak pro popisované techniky v této knize je nejvhodnější a dává dítěti dostatečný prostor.

1. Můžeme děti nejprve nechat, jakou techniku se štětcem samy zvolí. Zda čarají, malují rovné čáry, klikaté, malé či velké. Zda pohybují štětcem po papíře sem tam nebo vytvářejí pravidelné čáry. Tato volná malba slouží k energickému projevu, tedy předání energie pomocí barviček na papír.
2. Můžeme dětem ukázat, že jde dělat rovné či klikaté čáry. Zpravidla bychom dětem neměli brát jejich štětec, ale vzít si vlastní. Také se dítěte zeptejte, zda můžete malovat, popřípadě na jakém místě, jakou máte zvolit barvičku či zda si můžete vybrat sami. Tím dáváte dítěti najevo respektování jeho práce, což je velmi důležitý podnět, aniž by se to muselo na první pohled zdát. Děti se od vás učí přirozeně respektovat hranice ostatních a následně to i směrem k ostatním samy praktikují. Samozřejmě to nebude fungovat, pokud budeme tuto zásadu dodržovat pouze nahodile. Je nutné ji mít na paměti pokaždé.
3. Oblíbeným způsobem práce se štětcem je takzvané tupování – dětsky ťupkání, nebo také skákání po papíře. Aby tvorba byla pro děti hrou, lze tuto formu nazvat „Skákej jako žabička“. A uvidíte, jak budete mít papír za chvíli krásně barevný.

Kromě štětce se dají k malování využít také prstíčky či celé dlaně. Malování rukama je podrobněji popsáno u dětí předškolních. Zde je důležité dítě nechat, nenutit. Možná se vám stane, že bude velmi opatrné a nebude se chtít ušpinit. Ale věřte, že to chce jen čas a zkoušení, než tomuto stylu přijde na chuť. Děti se díky takovému způsobu malování mohou uvolnit, vyřádit, navíc vidí výsledek.

Nachází se ve věku, který je velmi vhodný pro učení se experimentem, z čehož celá technika malování rukama vychází. Dítě pozoruje, jaké to je, když obtiskne jen prstíček nebo obtiskne celou ruku. Vnímá rozdíl při jemném a pomalém obtisku oproti plácání až bouchání. Je to hra, která se mění dětem před očima. Aniž bychom to mohli nějak vizuálně zpozorovat, zároveň si uvědomují funkci prstů, celé ruky, prociťují jemnou motoriku, zahřívání barev a podobně.

Vždy je důležité vést dítě k výsledku. Malujeme rukama, ale nemělo by to být pouhé bezcílné plácání. Bude to louka? Nebo moře pro ryby? Nebo nebe? To už záleží na vašem zadání a celém nápadu. Pro motivaci, zpestření a smysl takového malování lze jednotlivé nanášení rukama pojmenovávat a asociovat. Můžeme namočit prstíčky do barev a hrát na klavír, nebo ťupkat, jako když prší a kapky padají, nebo také jako zvířátka. Jak chodí medvěd v lese. Asi dupe a střídá jednu nohu za druhou, nebo jak se plazí had. Anebo může skákat jako zajíc. Tato asociativní technika při malování rukou učí děti mnohé. Spojují pohyb zvířat s jejich rukama, musí si představit zvířátko anebo déšť a napodobit ho. Je to jednak zábavné, děti se při tom přirozeně soustředí a není zapotřebí zvláštní motivace.

Kromě ručiček a štětců jsou vhodné různé houbičky. Malé, větší, různých tvarů jako čtverečky, trojúhelníky. Například válečky jsou mezi dětmi velmi oblíbené, protože ta-

kový váleček se dítěti dobře drží, dělá obtisky koleček, která mohou představovat mnoho věcí. Opět je důležité se ptát, co jsou ta kolečka? Mohou to být kytičky, sluníčko, cokoliv s vaším dítětem vymyslíte.

Všechny výše zmíněné techniky je samozřejmě možné též kombinovat. Pro zaplnění celého archu papíru tedy použijete primární štětec a dozdobíte houbičkami či prstíčky. Docílíme tím i dodržení hlavní zásady, kdy se malování bude skládat z několika na sebe navazujících kroků.

Kromě základní techniky malování podkladu je důležité malovat už i konkrétní věci. Nejlepší postup je v podobě zadání například nějakého zvířete nebo obličeje, velmi dobré jsou osoby z rodiny. Maminka má úkol sama či společně s dítětem předkreslit pouze tvar například kočky, ryby. Jedná se ovšem o pouhý obrys. Další kroky už stojí především na dítěti. Samo by si následně mělo určovat, jak moc potřebuje pomoci, ale nikdy by neměla maminka malovat více než dítě samotné.

Kromě malování je vhodné obrázek doplňovat celou řadou nadstavbového materiálu. Tím získáme další kroky, které budou součástí celého tvoření. Zpravidla je dobré začít technikou malování barvami, a zatímco vám schne obrázek, připravujete další část. Jako doplňkové materiály jsou oblíbené knoflíky, barevná pírká či různé druhy papíru – krepopový, hedvábný, klasický barevný, papír se strukturou. Blíže si techniky s doplňkovým materiálem představíme v další věkové skupině.

Pomocí nadstavbového materiálu se například učíme stříhat. Nejprve s pomocí maminky, postupně i samostatně. Dále trhat, lepít různými druhy lepidel, pomocí lepicích pásek. Děti těmito technikami trénují především jemnou motoriku, která se v tomto věku začíná převratně rozvíjet.

Zásady

Při pravidelném tvoření s takto malými dětmi nemáme s ohledem na jejich omezené schopnosti ještě úplně širokou paletu možností, co všechno s nimi lze tvořit. Avšak při různých variacích a kombinacích jednotlivých kroků je vždycky možné dopracovat se k originálnímu dílu. Abychom k takovému cíli společně došli, nebude nám ovšem stačit pouze velká škála různorodých technik. Musíme při každém malování a tvoření dbát na to, abychom dodržovali několik velmi důležitých zásad:

1. **Trénink a opakování** vedou k výsledku. Přestože mají děti od dvou do tří let omezenou škálu dovedností, mohou díky **opakování a ztěžování zadávaných úkolů pomalu a jistě své dovednosti posunovat a zdokonalovat**. Učí se zkušeností na nevědomé bázi.
2. **Důležitý je proces**. Vůbec se netrapte, jaký bude výsledek. **Hlavní je příjemné prožití společné chvíle** rodiče a ratolesti, kdy se zároveň formuje osobnost dítěte, učí se novým věcem a prožívá pozitivní momenty.
3. **Hlavním tvůrcem je dítě samotné**. Maminka se stává oporou, poradcem, takovým asistentem, ale zároveň ne sluhou. Jde o to vytvořit partnerský vztah, kde se navzájem respektujeme.
4. **Spolupracujeme**. Dojde-li na úkon, u kterého je zapotřebí i ruka maminky, je vhodné si úkol rozdělit. Budeme například pracovat s papírovou páskou? Maminka: „Já budu trhat a ty budeš se mnou lepit a pak sám uhlazovat.“ **Nikdy by dítě nemělo pouze sedět a koukat na maminku**. Na druhou stranu je někdy malý úkol pro maminku důležitý. Dítě se tak učí respektu a nezasahovat do práce někoho jiného.
5. **Rozhoduje dítě**. Dojde-li na výběr barev k malování, výběr odstínu papíru, výběr knoflíčků, čehokoli, měly by si vybírat vždy děti, protože tvoří jejich dílo. Maminky, odhodte na chvíli své estetické cítění a respektujte rozhodnutí a přání svých dětí.

3.3 Konkrétní nápady

Já námořníkem a moje loď aneb koho svezu, kam pluju a co vezu?

Základní pomůcky: paletka, štětce, kelímek s vodou, ručníček, temperové barvy

Materiál: arch papíru – 1× formát A3, gramáž 200 g/m², 1× formát A4, s gramáž 200 g/m², filcový papír, knoflíky, chlupaté ohebné drátky, dřevěný kolíček na prádlo

Další pomůcky: tuhé lepidlo v tubičce, tekuté lepidlo, nůžky, tužka

1. Necháme děti připravit základní pracovní plochu, přinést pomůcky. Hlavní úkol je na dětech, maminka asistuje, dopomáhá.
2. Seznámíme děti s tématem. Dnes nás čeká práce na lodičce, budeš ji řídit? Staneš se námořníkem? Jaké bude mít barvy? A kde bude plavat?
3. Malujeme. První hlavní úkol je, kde naše lodička bude plavat? Na moři, či na řece nebo rybníku? Necháme děti vybrat barvičky. Společně je dáme na paletku a můžeme se pustit společně se štětci do práce. Nejprve pracujeme s větším archem papíru (A3).

- ➞ Děti mají štětce a my je necháváme pokrýt plochu, kde bude plavat naše loďka.
- ➞ Otázka příkladem: „Víš, jak vypadá vlna?“

- ➡ *Příklad kombinace tupkání, kdy štětec skáče po papíře jako žabka. A zároveň krátké a dlouhé tahy štětcem různými směry. Vedeme a motivujeme děti k tomu, že na papíře nesmí zůstat ani jedno malé bílé místo. Učí se dotahovat věci do konce a preciznosti.*
4. Jakmile dítě zaplní celou plochu, můžeme nechat moře odpočívat a vrhneme se na loďku. Vezmeme si připravený menší arch papíru (A4). Maminka nakreslí tužkou loďku (pouze obrys). Je vhodné se dítěte ptát, jak má loďka vypadat, má-li být velká či malá, široká nebo úzká a podobně.

- Úkol maminky splněn – lodička předkreslena a teď hurá ji vymalovat.
- Děti se učí malovat v určitém tvaru. Avšak vůbec nevadí, když se stane, že barvičky budou i mimo loďku, protože ji následně budeme vystříhovat.

5. Je-li lodička namalovaná, ozdobená, je ten pravý čas ji vystříhnout. Podle věku dětí je vhodné stříhání postupně trénovat. Maminka a malý tvůrce stříhají společně, maminka pomáhá s nůžkami, či jen přidržuje papír. Pro začátek stačí alespoň kousek vystříhnutý od dítěte, dále se může podílet jen samotná maminka. Nelze napsat přesný postup, lepší je se řídit pocitem, do jaké míry je dítě schopné a ochotné stříhat.
6. Vystříhnutá lodička už čeká, až se bude plavit po moři. Vezmeme lepidlo, lodičku potřeme a společně s dítětem ji připevníme na moře. Necháme malého malíře loďku uhladit a uplácet, aby pevně držela.

7. Aby loďka dobře plula, musí mít plachty. Nechme tedy děti vybrat barvu filcu a vystříhněme plachty společně. Plachty se musí stejně jako loďka nalepit. Nyní ale musíme použít tekuté lepidlo. To zároveň využijeme i na přilepování knoflíků, které nám ozdobí plachtu, případně i loďku. Vždy záleží na přání dítěte.

8. Loďka hotová, ale kdo ji bude řídit? Potřebujeme, aby se náš malíř převtělil do malého námořníka či námořnice. A jak na to? Potřebujeme dřevěný kolíček na prádlo a opět barvičky, kterými kolíček pomalujeme. Hotový kolíček přilepíme na loďku na místo, kam si náš tvůrce bude přát. Ale co by to bylo za kapitána, kdyby neměl ruce a hlavičku.

- ➔ Vybrat správnou hlavičku, to je kumšt.
- ➔ Přebíráním knoflíků děti cvičí jemnou motoriku.
- ➔ Učí se vybrat z mnoha možností.
- ➔ Zároveň přebírání knoflíků a hraní si s nimi má příjemné uklidňující a relaxační účinky.
- ➔ Malování na jiný předmět kromě papíru je pro děti zajímavé.
- ➔ Trénují jemnou motoriku, přesnost a trpělivost. Kolíček se kýve, chce to pořádné soustředění.

